Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (втори състав)

25 юли 2018 година*

„Преюдициално запитване — Околна среда — Директива 92/43/ЕО — Опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна — Член 6, параграфи 3 и 4 — Оценка на въздействието на план или проект върху защитена зона — План или проект, който не е непосредствено свързан или необходим за управлението на територията — Проект за вятърен парк — Директива 2009/147/ЕО — Опазване на дивите птици — Член 4 — Специална защитена зона (СЗЗ) — Приложение I — Полски блатар (*Circus cyaneus*) — Подходящо местообитание, което се мени с течение на времето — Временно или окончателно намаляване на площта на необходимата земя — Мерки, включени в проекта, с които се цели да се гарантира, че през срока на проекта площта, годна реално да послужи за естествено местообитание на вида, няма да бъде намалена, дори може да бъде увеличена“

По дело C-164/17

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Supreme Court (Върховен съд, Ирландия) с акт от 20 март 2017 г., постъпил в Съда на 3 април 2017 г., в рамките на производство по дело

Edel Grace,

Peter Sweetman

срещу

An Bord Pleanála,

в присъствието на:

ESB Wind Developments Ltd,

Coillte,

The Department of Arts Heritage and the Gaeltacht,

СЪДЪТ (втори състав),

състоящ се от: M. Ilešič, председател на състава, A. Rosas, C. Toader (докладчик), A. Prechal и E. Jarašiūnas, съдии,

генерален адвокат: E. Танчев,

секретар: M R. Schiano, administrateur,

* Език на производството: английски.

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 1 февруари 2018 г.,

като има предвид становищата, представени:

– за E. Grace и P. Sweetman, от O. Collins, barrister, и J. Devlin, SC, упълномощени от O. Clarke и A. O'Connell, solicitors,

– за An Bord Pleanála, от F. Valentine, barrister, и N. Butler, SC, упълномощени от A. Doyle и B. Slattery, solicitors,

– за ESB Wind Developments Ltd и Coillte, от R. Mulcahy, D. McDonald, SC, и A. Carroll, BL, упълномощени от D. Spence, solicitor,

– за нидерландското правителство, от M. Bulterman и C.S. Schillemans, в качеството на представители,

– за Европейската комисия, от E. Manhaeve и C. Hermes, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 19 април 2018 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 6, параграфи 3 и 4 от Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна (ОВ L 206, 1992 г., стр. 7; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 2, стр. 109, наричана по-нататък „Директивата за местообитанията").

2 Запитването е отправено в рамките на спор между г-жа Edel Grace г-н Peter Sweetman, от една страна, и An Bord Pleanála (Национална комисия по жалбите по въпросите на устройството на територията, Ирландия, наричана по-нататък „An Bord"), по повод на решението ѝ да издаде разрешение на ESB Wind Developments Ltd и Coillte за проект за вятърен парк на територията на специална защитена зона, класифицирана поради факта, че приютява естественото местообитание на защитен вид.

Правна уредба

Правото на Съюза

Директивата за птиците

3 В съответствие с член 1, параграф 1 от Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 година относно опазването на дивите птици (ОВ L 20, 2010 г., стр. 7, наричана по-нататък „Директивата за птиците") тя се отнася до опазването на всички видове естествено живеещи в диво състояние птици на европейската територия на държавите членки, за които се прилага Договорът за функционирането на ЕС. Тя има за цел защитата, управлението и регулирането на тези видове и урежда тяхното използване.

4 Член 4 от тази директива гласи:

„1. Видовете, посочени в приложение I, подлежат на специални мерки по опазване на техните местообитания, за да се осигури тяхното оцеляване и размножаване в района на разпространението им.

Във връзка с това се вземат предвид:

а) видове, застрашени от изчезване;

б) видове, уязвими от някои промени в техните местообитания;

в) видове, считани за редки поради своите малочислени популации или ограниченото им местно разпространение;

г) други видове, изискващи особено внимание поради специфичния характер на техните местообитания.

Тенденциите и измененията в популационните нива ще се вземат предвид при извършването на оценки.

Държавите членки класифицират като специални защитени зони именно най-подходящите по брой и площ територии за опазването на тези видове, съобразно сухоземната и морската географска зона на прилагане на настоящата директива“.

[…]

4. В защитените зони, посочени в параграфи 1 и 2, държавите членки вземат подходящи мерки за избягване на замърсяването или влошаване на условията в местообитанията, или всякакво обезпокояване на птиците, доколкото те имат съществено значение за постигане целите на настоящия член. Извън тези защитени зони държавите членки също така се стремят да избягват замърсяването и влошаването на местообитанията“.

5 Сред видовете, изброени в приложение I към посочената директива, е и полският блатар (*Circus cyaneus*).

Директивата за местообитанията

6 Съгласно десето съображение от Директивата за местообитанията:

„като има предвид, че трябва да бъде направена оценка на плановете и проектите, които могат да имат значителен ефект за целите на опазването, поставени с определянето на дадена територия за защитена“.

7 Член 2 от тази директива гласи:

„1. Настоящата директива има за цел да допринесе за осигуряване биологичното разнообразие чрез запазване на естествените местообитания, както и на дивата фауна и флора върху европейската територия на държавите членки, за които е валиден Договорът [за функционирането на ЕС].

2. Мерките, взети в изпълнение на настоящата директива, имат за цел да запазят или възстановят благоприятното състояние на запазване на естествените местообитания и видовете диви животни и растения от интерес за Общността.

3. Мерките, взети в изпълнение на настоящата директива, вземат под внимание икономическите, социалните и културните изисквания, както и регионалните и местните особености“.

8 Член 6 от посочената директива гласи:

„1. Държавите членки определят необходимите консервационни мерки, които при необходимост включват подходящи планове за управление, специално разработени за териториите или включени в други развойни планове, и подходящи мерки от правно, административно и договорно естество, които да отговарят на екологичните изисквания на типовете естествени местообитания от приложение I и видовете от приложение II, срещащи се в тези райони.

2. Държавите членки вземат подходящи мерки за предотвратяване в специалните защитени територии на влошаването на състоянието на естествените местообитания на видовете, както и обезпокояване на видовете, за които са определени териториите, доколкото това обезпокояване може да има значително въздействие с оглед на целите на настоящата директива.

3. Планове или проекти, които не са непосредствено свързани с управлението на територията или не са необходими за него, но които поотделно или във взаимодействие с други планове и проекти могат да окажат значително влияние, се подлагат на проверка, за да се оцени въздействието им върху територията от гледна точка на целите на съхраняването на тази територия. При съблюдаване на резултатите от изпитанието за въздействието върху територията и при спазване на разпоредбите на параграф 4 компетентните национални органи одобряват плана или проекта само след като установят, че той няма да има отрицателно влияние върху съответната територията и ако е подходящо, след като са получили мнението на обществеността.

4. Ако даден план или проект трябва да бъде осъществен въпреки негативната оценка на въздействието върху територията поради наложителни причини от по-важен обществен интерес, включително и такива от социален или икономически характер, и поради липсата на алтернативно решение, държавата членка предприема всички необходими компенсаторни мерки, за да осигури цялостната кохерентност на „Натура 2000“. Държавата членка информира Комисията за приетите от нея компенсаторни мерки.

Ако в съответната област има приоритетен природен тип местообитание и/или приоритетен вид, единствените съображения, които могат да бъдат посочени, са свързаните със здравето на човека или обществената безопасност, с благоприятни въздействия върху околната среда от първостепенно значение или други наложителни причини от приоритетен обществен интерес съгласно становището на Комисията“.

9 В съответствие с член 7 от Директивата за местообитанията, задълженията съгласно член 6, параграфи 2—4 от нея се прилагат по отношение на специалните защитени зони (наричани по-нататък „СЗЗ“) по смисъла на Директивата за птиците.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

10 Спорът в главното производство е относно проект за изграждане на вятърен парк, който ще бъде разработен и експлоатиран съвместно от Coillte, публично горско стопанство, и ESB Wind Development и разположен в СЗЗ от пътя за Slieve Felim до планината Silvermines (съответно в графствата Лимерик и Типърери, Ирландия) (наричан по-нататък „спорният проект“).

11 Тази територия е класифицирана като СЗЗ по смисъла на член 4, параграф 1, четвърта алинея от Директивата за птиците, поради факта че приютява естественото местообитание на вид птици, посочени в приложение I към тази директива, а именно на полския блатар. Тази територия, която се разпростира върху 20 935 хектара, включва по-специално незалесени блатисти и запустели терени, както и 12 078 хектара с гориста растителност. Поради характерните му особености цялото посочено пространство потенциално е годно за местообитание на този вид.

12 Според запитващата юрисдикция спорният проект предвижда да бъдат заети 832 хектара от СЗЗ, основно покрити с иглолистни насаждения от първа и от втора ротация, както и незалесени блатисти и запустели терени. Изграждането на шестнадесет вятърни турбини и на заобикалящата инфраструктура ще наложи изсичане на дърветата на мястото на всяка от тях. Според една оценка засегнатата от изсичането на дърветата площ била 41,7 хектара. Проектът щял да доведе до трайното унищожаване на 9 хектара от местообитанието, съответстващи на зоните, в които ще бъдат издигнати постройки, и до временното унищожаване на 1,7 хектара от площта на местообитанието, използвани за изграждането на временни утаителни басейни. Като се предположи освен това, че в търсене на храна тези птици няма да навлизат в периметър от 250 метра около вятърна турбина, посочената юрисдикция обяснява, че поради това общата загуба на зоната за хранене би могла да бъде 162,7 хектара.

13 Към спорния проект има план за управление на местообитанията и на видовете (наричан по-нататък „планът за управление“). Този план, който трябва да се осъществи за период от пет години, включва мерки за справяне с възможните въздействия на вятърния парк в зоната на хранене на полския блатар. Първо, в съответствие с плана за управление, три понастоящем засадени зони, представляващи територия с обща площ от 41,2 хектара, от които 14,2 хектара ще бъдат в периметър от 250 m около всеки вятърен генератор, ще бъдат превърнати отново в обрасли тресавища. Второ, във фазата на реализиране на спорния проект в съответствие с този план 137,3 хектара гора във втори цикъл на ротация ще бъде подложена на „чувствително“ управление, което предвижда изсичане и замяна на сегашната гора със затворен свод, така че да се осигури постоянното наличие на 137,3 хектара гора с отворен свод, осигуряваща на полския блатар подходяща зона за намиране на храна, и екологичен коридор между две зони на открити тресавища. Това изсичане ще стане на няколко етапа, като започне една година преди началото на строителството. Трето, строителните работи поначало ще бъдат ограничени до периоди извън основния сезон на гнездене на полския блатар.

14 С решение от 22 юли 2014 г. An Bord дава разрешение за спорния проект, с мотива че същият няма да има отрицателно влияние върху СЗЗ.

15 Г-жа Grace и г-н Sweetman подават до High Court (Висш съд, Ирландия) жалба, с която оспорват решението на An Bord. С решения от 1 октомври и 4 декември 2015 г. тази юрисдикция отхвърля жалбата им и потвърждава решението на An Bord.

16 С решения от 26 февруари 2016 г. на г-жа Grace и на г-н Sweetman се разрешава да подадат въззивна жалба срещу това решение да запитващата юрисдикция, Supreme Court (Върховен съд, Ирландия). С решение от 24 февруари 2017 г., тази юрисдикция се произнася окончателно по две от трите основания на въззивната жалба. Последното решение, което трябва да се вземе по посочената жалба, обаче зависи от тълкуването на член 6, параграфи 3 и 4 от Директивата за местообитанията.

17 Според г-жа Grace и г-н Sweetman An Bord би трябвало да приеме, че спорният проект и придружаващият го план за управление предполагат компенсаторни мерки, така че проверката трябвало да се извърши, като се вземат предвид критериите, предвидени в член 6, параграф 4 от посочената директива.

18 An Bord и встъпилите в главното производство страни поддържат, че за да се разгледа въпросът дали проектът може да има отрицателно влияние върху СЗЗ по смисъла на член 6, параграф 3 от Директивата за местообитанията, е необходимо да се вземе предвид фактът, че нито една част от залесения сектор на зоната няма да остане постоянно в състояние, предлагащо подходящо местообитание.

19 Във връзка с това запитващата юрисдикция посочва, че полските блатари са птици, обитаващи открити местности, които се нуждаят от широки площи с подходящ терен за намиране на храна. Гнездането обаче зависело по-малко от такъв фактор, тъй като можело да се осъществява на по-ограничена географска територия и в различни видове местообитания. Освен това намаляването на популацията на защитения вид било резултат от възможното влошаване на условията по-скоро в зоната за хранене, отколкото в зоната за гнездене. Тази юрисдикция изтъква, че макар да е общоприето, че незалесените блатисти и запустели терени са традиционни местообитания на полския блатар, има наблюдения, че с разрастването на горите със стопанско предназначение младите иглолистни насаждения върху блатисти терени дават възможност на полския блатар да търси там храна. От тези съображения обаче следвало, че гора, която не се разрежда или сече, а се оставя просто да достигне до зрялост, до формирането на затворен свод, няма да бъде подходяща зона за хранене.

20 От представената на съда преписка се установява, че гора със стопанско предназначение има среден цикъл от 40 години, който включва две фази на ротация. Частите от зоната, в които насажденията са достигнали зрялост в края на първата фаза и поради това имат затворен свод, се изсичат. Следва фаза на ново засаждане, при което отново се създава част от зоната с отворен свод, благоприятна за храненето на полския блатар. В резултат на това зоната за хранене на този вид в СЗЗ се променя постоянно и зависи от тези фази, свързани с управлението на лесовъдната дейност. Поради това сам по себе си пропуск в активното управление на засаждането на гори би довел до постепенно изчезване на зоната за хранене на полския блатар поради постепенното изчезване на части от зоната с отворен свод. Според наличните изследвания популацията на защитения вид всъщност се мени, като нараства или намалява в зависимост от наличието на гори с отворен свод. В настоящия случай частта от гората с отворен свод намалявала постепенно с 14 % от всички покрити с гори земи през годините 2014—2018, за да достигне равнище от 8 % през годините 2024—2028.

21 Запитващата юрисдикция счита, че тя трябва да прецени дали An Bord греши, като приема, че спорният проект и планът за управление налагат смекчаващи мерки, които му позволяват да направи оценката си само на основание член 6, параграф 3 от Директивата за местообитанията.

22 Във връзка с това тази юрисдикция се пита дали посочената разпоредба трябва да се тълкува в смисъл, че предложените в рамките на план за управление, който придружава спорния проект, мерки, които целят да се гарантира, че общата площ, осигуряваща подходящо местообитание, няма да бъде намалена и дори ще може да се увеличи, в случая могат да се квалифицират като смекчаващи мерки или трябва да се считат за компенсаторни мерки по смисъла на член 6, параграф 4 от Директивата за местообитанията.

23 С оглед на изложените по-горе съображения Supreme Court (Върховен съд) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Когато

а) дадена защитена територия е с основна цел да служи за местообитание на конкретен вид,

б) самото естество на местообитанието, благоприятно за този вид, предполага, че част от територията, която е благоприятна, с течение на времето непременно ще се промени, и

в) като част от предложеното изграждане трябва да се изготви план за управление на цялата територия (включващ промени в управлението на частите от територията, които не са пряко засегнати от самото изграждане), който да гарантира, че във всеки момент горепосочената част от територията, подходяща за местообитание, не се намалява и дори може да се увеличава, но

г) част от територията ще бъде лишена от възможността да служи за подходящо местообитание за срока на действие на проекта за изграждане,

могат ли мерки като описаните в буква в) надлежно да се квалифицират като смекчаващи?“.

По преюдициалния въпрос

24 В самото начало следва да се уточни, че макар в отправения от запитващата юрисдикция въпрос да не се посочват разпоредби от правото на Съюза, този въпрос, който трябва да се разгледа във връзка с уточненията, съдържащи се в акта за преюдициално запитване, е относно тълкуването на член 6, параграфи 3 и 4 от Директивата за местообитанията.

25 След това, когато става въпрос за текста на поставения въпрос, следва да се добави, че член 6 от тази директива не препраща към някакво понятие за смекчаващи мерки (решения от 21 юли 2016 г., Orleans и др., C-387/15 и C-388/15, EU:C:2016:583, т. 57 и от 12 април 2018 г., People Over Wind и Sweetman, C-323/17, EU:C:2018:244, т. 25).

26 В това отношение Съдът вече е отбелязал, че полезното действие на мерките за защита, предвидени в член 6 от Директивата за местообитанията, цели да се избегне възможността чрез така наречените смекчаващи мерки, които в действителност представляват компенсаторни мерки, компетентният национален орган да заобиколи специфичните процедури, предвидени в този член, като одобри въз основа на параграф 3 от него проекти, които имат отрицателно влияние върху интегритета на съответната територия (решение от 21 юли 2016 г., Orleans и др., C-387/15 и C-388/15, EU:C:2016:583, т. 58 и цитираната съдебна практика).

27 Накрая, що се отнася до зоните, класифицирани като СЗЗ, задълженията, произтичащи от член 6, параграф 3 от Директивата за местообитанията, съгласно член 7 от тази директива, заменят задълженията, произтичащи от член 4, параграф 4, първо изречение от Директивата за птиците, от датата на класифицирането съгласно тази директива, ако последната дата е по-късна от датата, от която се прилага Директивата за местообитанията (решение от 17 април 2018 г., Комисия/Полша (Беловежка гора), C-441/17, EU:C:2018:255, т. 109 и цитираната съдебна практика).

28 От това следва, че трябва да се счита, че с въпроса си запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 6 от Директивата за местообитанията трябва да се тълкува в смисъл, че когато предназначението на проект е да бъде реализиран на определена за защита и опазване на видовете територия, чиято площ, годна да задоволява нуждите на защитен вид, се променя с течение на времето и такъв проект би довел до положение, при което някои части от тази територия вече няма да могат, временно или окончателно, да осигуряват подходящо местообитание за въпросния вид, обстоятелството, че този проект включва мерки, целящи да гарантират, че след като е била извършена подходящата оценка на въздействието на посочения проект и докато трае проекта, частта от тази територия, която конкретно може да осигури

подходящо местообитание, няма да бъде ограничена, дори може да се увеличи, може да се вземе предвид за целите на оценката, която трябва да бъде извършена съгласно параграф 3 от този член, и цели да гарантира, че този проект няма да има отрицателно влияние върху съответната територия, или такова обстоятелство попада евентуално в приложното поле на параграф 4 от същия член.

29 Член 6 от Директивата за местообитанията налага на държавите членки редица задължения и специфични процедури, чиято цел, както се установява от член 2, параграф 2 от тази директива, е да запазят или евентуално да възстановят благоприятното състояние на запазване на естествените местообитания и видовете диви животни и растения от интерес за Съюза, с оглед на постигането на по-общата цел на същата директива, която е да гарантира високо равнище на опазване на околната среда, що се касае до защитените по силата на тази директива местности (вж. в този смисъл решения от 8 ноември 2016 г., Lesoochranárske zoskupenie VLK, C-243/15, EU:C:2016:838, т. 43 и от 17 април 2018 г., Комисия/Полша (Беловежка гора), C-441/17, EU:C:2018:255, т. 106).

30 В това отношение разпоредбите на член 6 от Директивата за местообитанията представляват единно цяло с оглед на въведените с тази директива цели за опазване. Всъщност параграфи 2 и 3 от този член имат за цел да гарантират едно и също равнище на защита на естествените местообитания и на местообитанията на видовете, докато параграф 4 от същия член представлява само разпоредба, въвеждаща изключение от второто изречение на параграф 3 (решение от 12 април 2018 г., People Over Wind и Sweetman, C-323/17, EU:C:2018:244, т. 24 и цитираната съдебна практика).

31 Съгласно десето съображение от Директивата за местообитанията трябва да бъде направена оценка на плановете и проектите, които могат да имат значителен ефект за целите на опазването, поставени с определянето на дадена територия за защитена. Това съображение намира израз в член 6, параграф 3 от същата директива, който по-специално предвижда, че планове или проекти, които могат да окажат значително влияние върху съответната територия, не могат да бъдат разрешени без предварителна оценка на въздействието им върху тази територия (решение от 12 април 2018 г., People Over Wind и Sweetman, C-323/17, EU:C:2018:244, т. 28 и цитираната съдебна практика).

32 В член 6, параграф 3 от Директивата за местообитанията са посочени две фази. Първата, посочена в първото изречение от тази разпоредба, изисква от държавите членки да извършат подходяща оценка на въздействието на определен план или проект върху защитената територия, когато е налице вероятност същият да окаже значително влияние върху нея. Втората фаза, посочена във второто изречение на същата разпоредба, която настъпва след посочената подходяща оценка, при спазване на разпоредбите на член 6, параграф 4 от тази директива, ограничава одобряването на такива планове или проекти с налагане на условието да нямат отрицателно влияние върху интегритета на съответната територия (решение от 12 април 2018 г., People Over Wind и Sweetman, C-323/17, EU:C:2018:244, т. 29 и цитираната съдебна практика).

33 На поставения въпрос следва да се отговори именно с оглед на изложените по-горе съображения.

34 Важно е на първо място да се припомни, че липсата на отрицателно влияние върху интегритета на съответната територията по смисъла на член 6, параграф 3, второ изречение от Директивата за местообитанията, предполага тя да се съхрани в благоприятно състояние на запазване; което предполага да се запази устойчивостта на нейните конститутивни характеристики, свързани с наличието на тип естествено местообитание, целта за опазването на който обуславя включването на територията в списъка с територии от значение за Общността по смисъла на

тази директива (вж. в този смисъл решения от 21 юли 2016 г., Orleans и др., C-387/15 и C-388/15, EU:C:2016:583, т. 47 и цитираната съдебна практика и от 17 април 2018 г., Комисия/Полша (Беловежка гора), C-441/17, EU:C:2018:255, т. 116).

35 В съответствие с член 4, параграф 1 от Директивата за птиците определянето на територия като СЗЗ за опазването на даден вид означава трайното запазване на конститутивните характеристики на местообитанията на тази територия, чиято цел, обосновала определянето на тази зона, е оцеляването на въпросния вид и неговото размножаване.

36 Както посочва запитващата юрисдикция и както отбелязва и генералният адвокат в точки 13 и 74 от заключението си, по делото в главното производство не се спори, че целта на опазването на СЗЗ е да се запазят или възстановят благоприятните условия за опазване на полския блатар. По-конкретно СЗЗ позволява тази цел да бъде постигната, като осигурява на защитения вид местообитание, в което има място за хранене.

37 На второ място, когато става въпрос за въздействието на спорния проект върху СЗЗ, запитващата юрисдикция подчертава, че планът за управление предвижда въвеждането на гаранции, изразяващи се в това във всеки момент, когато става въпрос за зоната за хранене на полския блатар, площта на зоната да не бъде намалявана, дори да може да се увеличи, въпреки че през времето на развитие на спорния проект част от нея няма да бъде от естество да му осигурява подходящо местообитание.

38 Член 6, параграф 3 от Директивата за местообитанията предвижда провеждането на процедура за оценяване, която чрез предварителен контрол да гарантира, че планове или проекти, които не са непосредственото свързани с управлението на територията или необходими за него, но които могат да окажат значително влияние, се одобряват само след като се установи, че няма да окажат отрицателно влияние върху интегритета на територията (вж. в този смисъл решение от 17 април 2018 г., Комисия/Полша (Беловежка гора), C-441/17, EU:C:2018:255, т. 108 и цитираната съдебна практика).

39 В извършваната съгласно член 6, параграф 3 от Директивата за местообитанията оценка не може да има пропуски и тя трябва да съдържа пълни, точни и окончателни констатации и изводи, които могат да разсеят всяко разумно съмнение от научна гледна точка относно последиците от предвидените строителни работи за засегнатата защитена територия (вж. в този смисъл решение от 12 април 2018 г., People Over Wind и Sweetman, C-323/17, EU:C:2018:244, т. 38 и цитираната съдебна практика).

40 Фактът, че тази подходяща оценка на въздействието на план или проект върху съответната територия трябва да се осъществи по силата на посочената разпоредба, предполага, като се вземат предвид най-добрите научни достижения в тази област, да се установят всички аспекти на плана или проекта, които поотделно или във взаимодействие с други планове или проекти могат да засегнат целите за опазване на тази територия. (вж. в този смисъл решение от 17 април 2018 г., Комисия/Полша (Беловежка гора), C-441/17, EU:C:2018:255, т. 113 и цитираната съдебна практика).

41 Към датата на приемане на решението, с което се разрешава осъществяването на проекта, не трябва да е останало никакво основателно съмнение от научна гледна точка относно липсата на вредоносни последици за целостта на съответната зона (вж. в този смисъл решение от 17 април 2018 г., Комисия/Полша (Беловежка гора, C-441/17, EU:C:2018:255, т. 120 и цитираната съдебна практика).

42 В случая от акта за преюдициално запитване се установява, първо, че запитващата юрисдикция установява окончателното и непосредствено изчезване на площи, представляващи подходящи местообитания за полския блатар, в размер на 9 хектара. Второ, залесената повърхност, която

ще бъде изсечена за построяването на вятърни турбини и на инфраструктури, съответства на премахване на 41,7 хектара от тази зона на местообитание. Трето, частта от зоната, която няма да е на разположение по време на проекта, може да достигне 162,7 хектара. Четвърто, важно е също да се вземе предвид, че през фазата на разработването на спорния проект площта на гората с открит свод, представляваща един от конститутивните белези на територията за хранене на защитения вид, постоянно ще намалява.

43 В това отношение Съдът вече се е произнесъл, че когато план или проект, който не е непосредствено свързан с управлението на територията или не е необходим за него, крие риска да осуети целите, свързани с опазването ѝ, трябва да се приеме, че той може да окаже значително влияние върху тази територия. Оценката на тази опасност трябва да бъде извършена именно с оглед на специфичните природни характеристики и условия на околната среда на територията, до която се отнася подобен план или проект (вж. в този смисъл решения от 15 май 2014 г., Briels и др., C-521/12, EU:C:2014:330, т. 20 и цитираната съдебна практика и от 21 юли 2016 г., Orleans и др., C-387/15 и C-388/15, EU:C:2016:583, т. 45)

44 На трето и последно място, когато става въпрос за видовете мерки, включени в спорния проект въз основа на плана за управление, за да неутрализират неблагоприятното въздействие на проекта, от една страна, това е възстановяване на зони с обрасли тресавища и влажни запустели терени на площ от 41,2 хектара (от които 14,2 хектара са разположени в периметър от 250 метра около вятърна турбина), и от друга страна, осигуряване за полския блатар и за други животни, намиращи се на територията, оптимални зони за местообитания през цялото време на проекта, като се пристъпи по-специално в зона от 137,3 хектара към изсичане и заменяне на намиращата се там сегашна гора със затворен свод, за да се осигури в перспектива наличието на зона с отворен свод.

45 Запитващата юрисдикция обръща внимание на обстоятелство, което според нея може да бъде определящ елемент в отговора, който трябва да се даде на въпроса ѝ, тъй като той отличавал обстоятелствата по делото в главното производство от тези, въз основа на които са постановени решение от 15 май 2014 г., Briels и др. (C-521/12, EU:C:2014:330), и от 21 юли 2016 г., Orleans и др. (C-387/15 и C-388/15, EU:C:2016:583).

46 Така управлението на СЗЗ с оглед на опазването на естественото местообитание на полския блатар трябва да се осъществи по „динамичен“ начин, в смисъл че подходящите за това местообитание площи ще се променят географски и във времето в зависимост от това управление.

47 По този повод, както отбелязва генералният адвокат в точка 58 от заключението си, от член 6, параграфи 3 и 4 от Директивата за местообитанията и от практиката на Съда във връзка с тази разпоредба следва, че е важно да се прави разграничение между защитните мерки, които са част от проекта и които целят да се избегнат или да се намалят възможните преки вредни последици от проекта, за да се гарантира, че той няма да има отрицателно влияние върху зоната, които са предмет на параграф 3 от тази разпоредба, и мерките, които в съответствие с параграф 4 от същата разпоредба целят да компенсират неблагоприятните последици на проект за защитена територия, които не следва да се вземат предвид при оценката на въздействието на същия проект (вж. в този смисъл решения от 15 май 2014 г., Briels и др., C-521/12, EU:C:2014:330, т. 28 и 29, от 21 юли 2016 г., Orleans и др., C-387/15 и C-388/15, EU:C:2016:583, т. 48 и от 26 април 2017 г., Комисия/Германия, C-142/16, EU:C:2017:301, т. 34 и 71).

48 В случая от констатациите на запитващата юрисдикция се установява, че ако спорният проект бъде доведен до успешен край, някои части от СЗЗ вече няма да могат да осигуряват подходящо местообитание, но план за управление цели да гарантира, че частта от СЗЗ, която може да осигури подходящо местообитание, няма да бъде намалена, дори да може да бъде увеличена.

49 При тези обстоятелства, както отбелязва генералният адвокат в точка 71 и сл. от заключението си, независимо че обстоятелствата по делото в главното производство се различават от тези, станали повод за решения от 15 май 2014 г., Briels и др. (C-521/12, EU:C:2014:330), и от 21 юли 2016 г., Orleans и др. (C-387/15 и C-388/15, EU:C:2016:583), те са сходни, тъй като се основават в момента на оценката на въздействието на плана или проекта върху съответната зона, на една и съща предпоставка за бъдещи ползи, които ще повлияят благоприятно срещу последиците от вятърния парк за тази зона, при положение че тези ползи всъщност не са сигурни. Следователно изводите от тези решения могат да се транспонират за обстоятелства като тези, предмет на делото в главното производство.

50 Във връзка с това Съдът вече е постановил, че предвидени в даден проект мерки за защита, които целят да компенсират отрицателните му последици, не могат да бъдат взети предвид при оценката на въздействието на посочения проект, предвидена в член 6, параграф 3 от Директивата за местообитанията (решения от 15 май 2014 г., Briels и др., C-521/12, EU:C:2014:330, т. 29 и от 21 юли 2016 г., Orleans и др., C-387/15 и C-388/15, EU:C:2016:583, т. 48).

51 Само когато е достатъчно сигурно, че мярка ще има ефективен принос за избягване на засягане, като гарантира, че няма никакво основателно съмнение относно факта, че проектът няма да има отрицателно влияние върху интегритета на територията, такава мярка може да бъде взета предвид при подходящата оценка (вж. в този смисъл решение от 26 април 2017 г., Комисия/Германия, C-142/16, EU:C:2017:301, т. 38).

52 По правило обаче евентуалните положителни последици от бъдещото развитие на ново местообитание, което цели да компенсира загубата на площ и на качество на същия вид местообитание в защитена територия, са трудно предвидими и във всеки случай ще бъдат видими едва по-късно (вж. в този смисъл решение от 21 юли 2016 г., Orleans и др., C-387/15 и C-388/15, EU:C:2016:583, т. 52 и 56 и цитираната съдебна практика).

53 Следва да се подчертае, че не обстоятелството, че разглежданото в главното производство местообитание се променя постоянно и че тази зона изисква „динамично“ управление, е източник на несигурност. Тази несигурност обаче е следствие от установяването на сигурни или възможни отрицателни влияния върху интегритета на засегнатата зона, като зона — местообитание и зона за храна, и следователно на една от конститутивните характеристики на тази зона, както и от включването в оценката на въздействието на бъдещите ползи, следствие от приемането на мерки, които на етапа на тази оценка са само възможни, тъй като прилагането им още не е завършено. Поради това и в зависимост от проверките, които трябва да направи запитващата юрисдикция, тези ползи не могат да се предвидят с необходимата сигурност в момента, в който органите са разрешили спорния проект.

54 Предходните съображения се потвърждават от факта, че член 6, параграф 3 от Директивата за местообитанията включва принципа на предпазните мерки и позволява да се предотвратят ефикасно отрицателните влияния върху интегритета на защитените територии, дължащи се на замислените планове или проекти (вж. в този смисъл решение от 15 май 2014 г., Briels и др., C-521/12, EU:C:2014:330, т. 26 и цитираната съдебна практика).

55 Накрая следва да се припомни, че съгласно член 6, параграф 4 от Директивата за местообитанията в хипотезата, в която въпреки негативните изводи от оценяването, осъществено в съответствие с член 6, параграф 3, първо изречение от тази директива, даден план или проект все пак трябва да бъде реализиран поради императивни съображения от по-висш обществен интерес, включително от социален или икономически характер, и когато не съществуват алтернативни решения, съответната държава членка предприема всички необходими компенсаторни мерки, за да опази цялостната кохерентност на „Натура 2000“.

56 При това положение компетентните национални органи могат в този контекст да дадат разрешение на основание член 6, параграф 4 от тази директива, само ако са изпълнени закрепените в него условия (решение от 21 юли 2016 г., Orleans и др., C-387/15 и C-388/15, EU:C:2016:583, т. 63 и цитираната съдебна практика).

57 От това следва, че на поставения въпрос трябва да се отговори, че член 6 от Директивата за местообитанията трябва да се тълкува в смисъл, че когато се предвижда проект да бъде реализиран върху територия, определена за защитата и опазването на видовете, чиято годна да задоволи нуждите на защитен вид площ се променя във времето, и такъв проект ще доведе до положение, при което някои части от тази територия вече няма да могат, временно или окончателно, да осигуряват подходящо местообитание на въпросния вид, обстоятелството, че този проект може да включва мерки, целящи да се гарантира, след като подходящата оценка на въздействието на посочения проект е била направена и за срока на съществуване на този проект, че частта от тази територия, която конкретно може да осигури подходящо местообитание, няма да бъде намалена, дори може да се увеличи, не може да се вземе предвид за целите на оценката, която трябва да се направи по силата на параграф 3 от този член и с която се цели да се гарантира, че разглежданият проект няма да има отрицателно влияние върху интегритета на засегнатата зона, а евентуално попада в приложното поле на параграф 4 от същия член.

По съдебните разноски

58 С оглед на обстоятелството, че за страните в главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (втори състав) реши:

Член 6 от Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна трябва да се тълкува в смисъл, че когато се предвижда проект да бъде реализиран върху територия, определена за защитата и опазването на видовете, чиято годна да задоволи нуждите на защитен вид площ се променя във времето и такъв проект ще доведе до положение, при което някои части от тази територия вече няма да могат, временно или окончателно, да осигуряват подходящо местообитание на въпросния вид, обстоятелството, че този проект може да включва мерки, целящи да се гарантира, след като подходящата оценка на въздействието на посочения проект е била направена и за срока на съществуване на този проект, че частта от тази територия, която конкретно може да осигури подходящо местообитание, няма да бъде намалена, дори може да се увеличи, не може да се вземе предвид за целите на оценката, която трябва да се направи по силата на параграф 3 от този член и с която се цели да се гарантира, че разглежданият проект няма да има отрицателно влияние върху интегритета на засегнатата зона, а евентуално попада в приложното поле на параграф 4 от същия член.

Подписи